

Franse verkiezingen: enkele notities voor een discussie na de tweede ronde

Toni Negri

Laten we eerst en vooral beginnen met enkele niet volledig nutteloze basiselementen voor het evalueren van de eerste ronde van de presidentsverkiezingen in Frankrijk. Gezien het proportionele kiesstelsel voor de eerste ronde zijn de verhoudingen tussen de politieke krachten hier duidelijker dan tijdens de tweede ronde, waarbij de twee leidende kandidaten strijden om de meerderheid. Te meer daar de onthouding tijdens de eerste ronde geringer was dan voorspeld. Het is nu vooral Marine Le Pens score van bijna 20 procent die het meeste opvalt – die is beter dan ooit en vertegenwoordigt allicht het meest dramatische element (van de Franse grondwettelijke structuren) daar dit resultaat weldra (tijdens de komende jaren) in de wetgevende en lokale verkiezingen zal terugkeren. Op dit moment lijkt het er niet op dat het *Front National* (FN) met Sarkozy wil onderhandelen: de rechtervleugel wil wel vroeg of laat komen tot een herschikking, maar volgens de Le Pens – zowel vader als dochter – zal dat enkel op hun voorwaarden kunnen gebeuren.

Laten we echter duidelijk wezen: de electorale doorbraak van het FN is niet alleen te wijten aan de “smalle blanke” basis van reactionairen en racisten, maar is ook begonnen brede lagen van de niet-Gaullistische kiezers aan te tasten, dus van het liberaal, nationalistisch en anti-Europese kiezerspubliek. Het FN vertegenwoordigt niet langer het perifere Frankrijk, een Frankrijk geworteld in de plattelandswereld buiten de grote steden en in de gemiddelde steden zonder industrie, maar is nu ook doorgebroken tot in het centrum van de macht.

Het tweede belangrijke element dat het verdient om te worden benadrukt, is dat het resultaat van deze verkiezingen overeenstemt,

Het resultaat van deze verkiezingen stemt overeen, ook al is het slechts gedeeltelijk, met specifieke figuren en klassenstratificaties.

ook al is dit slechts gedeeltelijk, met specifieke figuren en klassenstratificaties.

We alluderen hier niet aan de oude, Fordistische, stratificaties, maar aan de nieuwe klassensamenstelling, dat is de post-Fordistische, de cognitieve en de tertiaire klassen in de metropool (alwaar deze productiewijze predominant is), alwaar links wint, zelfs in de *banlieues*. Gaullistisch rechts daarentegen kan zijn rechten doen gelden in die zones waar de bevoorrechte klassen geconcentreerd zijn: de renteniers, de financiële diensten, de landbouwaristocratie, enz.. Uiterst links bezet dezelfde ruimtes als gematigd links en Mélenchon piekt in de periferie van Parijs. Uiterst rechts met het FN scoort daar waar we dat al hebben aangeduid. Het is interessant te noteren dat deze ruimtelijke coördinaten van de verkiezingen met de sociale dimensies corresponderen. Dat toont aan dat deze verkiezingen verre van een uitdrukking van woede zijn, zoals een groot deel van de pers, en dan speciaal de internationale pers, dat heeft uitgeroepen, maar wel dat deze verkiezingsuitslag in het bijzonder werd bepaald door sociale problemen en door een context van kritische “biopolitieke” reflectie (met aandacht voor de algemene economische voorwaarden, met een respons op de nieuwe organisatie van de arbeidsmarkt, op de restrictieve hervormingen van de lonen, pensioenen, op de aanval op de welvaartsstaat, enz.).

Gezien in het licht van deze overwegingen lijkt het er daarom op dat het langere tijdskader van hegemoniale lijnen (in dit geval het neoliberalisme) werd doorbroken. Het

kortere tijdskader van onmiddellijke belangen is met het vorige in conflict gekomen. Taalgebruik, trefwoorden en, als gevolg hiervan ook de sociale gedragingen, zijn begonnen met in een expliciete, strijdbare en antagonistische manier terug te keren, waardoor weer machtsvragen en -problemen aan de orde worden gesteld.

Mijn indruk is dat zowel een vermindering van de vooraf aangekondigde kiesonthouding, als de nederlaag van de sociale bewegingen met hun partiële doelstellingen (in het bijzonder de vernietiging van de Groenen), als de terugkeer van de politieke strijd rond algemene vraagstukken afhankelijk zijn van de vooruitzichten die in de crisis worden gesteld en van welk sociaal model in Europa georganiseerd wordt. Europa: dat is de fundamentele kwestie in de eerste ronde geweest. Welke enorme afstand ligt er sinds de tijd toen extreem rechts en extreem links samen “neen” tegen het Verdrag van Lissabon zeiden – nu wordt dat “neen” enkel herhaald door extreem rechts en dat “neen” omvat nu ook de Gaullistische krachten, terwijl uiterst links naar Hollande overhelt door het aannemen van een Europees programma dat uiteindelijk in een vernieuwd socialistische terminologie is gegoten. Maar is dat voldoende om ook te garanderen dat er nu een vernieuwd proces van Europese eenwording zal komen?

Hollande heeft een programma gepresenteerd waarin enkele bijzonder houtsnijdende elementen in de strijd tegen de crisis en het huidige liberale en depressieve Europese beleid worden voorgesteld. Met betrekking tot de binnenlandse politiek draait het centrale punt in de socialistische voorstellen rond het belasten van de hoge inkomens; met betrekking tot de EU vragen de socialistische een herziening van de criteria

François Hollande

van het Fiscaal Pact (Fiscal Compact), een overeenkomst over de Euro-obligaties en het bevorderen van de economische ontwikkeling door de EU, maar waarbij het behoud van de welvaartsstaat een centraal element blijft. Dit beleid op het Europese niveau echter doorgevoerd krijgen zal ongetwijfeld zeer moeilijk worden.

Maar van de andere kant is het ook weer waar dat dit beleid tegemoetkomt aan de wensen van de openbare mening die steeds minder en minder overeenkomt met de vernietiging van het Eurosysteem en de ontbinding van de Eurozone. “Weinigen geloven dat flexibiliteit van de wisselkoersen zou kunnen helpen. Velen gaan door met geloven dat devaluaties enkel een hogere inflatie zullen veroorzaken” (Martin Wold). Daarom bestaat er in het socialistische arsenaal een scherpe aandacht voor het verdedigen van Europa tegen het groeiende overwicht van de “financiële markten” en dus vóór het scheppen van wapens om hun mogelijke aanvallen af te weren (de regulering van en de controle over de “fiscale paradijzen”, de rating-agentschappen, het belasten van financiële transacties,

enz.). Het mag duidelijk zijn dat dit alles vijandig zou kunnen uitpakken voor Amerika’s beleid – dat altijd boosaardig kan zijn – ten aanzien van Europa, maar dit kan vooral belangrijk worden indien Nederland zich aansluit bij Groot-Brittannië in zijn verzet tegen de EU.

Het is duidelijk dat de Europese sociaal-democratie (inclusief Hollande) waarschijnlijk niet in staat zal zijn om die beleidsmaatregelen in de praktijk te brengen, zelfs indien zich na de volgende verkiezingen in Duitsland een “grote coalitie” kan vormen.

Wat kan extreem links in Frankrijk na zijn reorganisatie rond Mélenchon en gezien deze voorwaarden uitrusten?

Mélenchon kan voorlopig niets anders doen dan voor Hollande stemmen. En wat zal dan daarna gebeuren? Mélenchon heeft beloofd zich niet bij een regering van Hollande aan te sluiten indien deze laatste wint. Dat lijkt een wijze beslissing te zijn geweest. Het is evenwel belangrijk om eraan te herinneren dat in de coalitie die Mélenchon heeft gevormd, er zich ook nog een

tweede kracht bevindt, nl. de PCF ... en we weten hoe sterk de oude en de nieuwe communisten zich tot de regering aangetrokken voelen! Voorts zijn er in het programma van Mélenchon geen voorstellen voorhanden die overeenstemmen met de eisen van de nieuwe sociale subjecten van het cognitieve proletariaat: of meer in het bijzonder, hij praat niet – of hij vermeldt het niet – over het basisinkomen, noch kaart hij op een radicale manier de kwesties rond de controle en het management van een “gemeenschappelijke” welvaart aan. In het geval hij niet bij de regering aansluit, dan kunnen we niets anders voorspellen dan dat hij, behalve dan door op gezette tijden de voorstellen van Hollande te kritiseren, een poging zal ondernemen om die voorstellen te radicaliseren en uit te breiden. Dat is voor hem een triest lot, zeker indien de relatieve invloed van Mélenchon zal wegzinken in een anti-Europese demagogie die somtijds ook opdook in de politieke commentaren van sommigen van zijn supporters, meer dan in zijn eigen voorstellen. We hopen daarom dat dit zeker niet zal gebeuren.

Het moge duidelijk zijn dat wat Frankrijk, gezien de huidige situatie en in geval van een overwinning van Hollande, nu overkomt, van bepalende invloed zal zijn niet enkel voor Frankrijk zelf, maar eveneens voor Europa. Het lijkt ons dat de programma's voor het hervormen van Europa echter niet enkel kunnen worden afgezet tegenover deze ervaringen, maar bovenal ook dat nieuwe ervaringen van confrontatie en conflict tussen de sociaal-democratische regeringen en de krachten van niet-gouvernementeel radicaal links van belang zijn. Zal het mogelijk zijn om door middel van de voortdurende acties van de sociale bewegingen nieuwe "gemeenschappelijke" motieven in het bestuur te introduceren, waarvoor dan de sociaal-democraten zich kunnen opmaken om dat ook op Europees niveau door te drukken?

(Vertaling: André Mommen)

Onze twijfels zijn even sterk als onze hoop.

In elk geval zal het zó zijn dat alleen als we erin slagen in Frankrijk, en ook daarbuiten, om de sociale bewegingen in hun strijd buiten de electorale vervaldagen te organiseren, zonder daarbij illusies te koesteren over hetgeen de regeringen kunnen doen, dat dan – en alleen in dat geval – de overwinning van Hollande kan worden toegejuicht.

Heel wat ervaringen die zich nu op wereldschaal ontfouwen, tonen aan dat enkel de onafhankelijkheid van de sociale bewegingen van de regeringen effectief kan zijn in termen van programmatische en politieke herformulering ten aanzien van het "gemeenschappelijke". We verwachten een beslissing in deze zin van de krachten die Mélenchon hebben ondersteund en ook van Mélenchon zelf.

Echter, laten we niet vergeten dat het succes van het FN in de eerste ronde van de Franse verkiezingen een ernstige hinderpaal vormt voor elke poging om tot een democratische vernieuwing van de EU te komen. Ook mogen we niet vergeten dat een dergelijk sterk FN een element van grote aantrekkingskracht voor alle fascistische, identitaire en reactionaire organisaties in Europa vormt. Vanaf nu moet een antagonistische aandacht worden besteed aan iedere provocatie van Europees rechts. Dit wordt hier gezegd zonder enig antifascistisch fetisjisme te willen bedrijven, maar